

Нетис, Оренман Давид, Институт им. Вингейта, 1993.

2. 2-nd Maccabian - Wingate international Congress on Sport and Coaching Sciences. "Special aspects in Elite wrestlers preparation" D. Netis, D. Orenman, Wingate institute, Netania, Israel, 1993.

3. Профессиональный журнал работников физкультуры и спорта (ежемесячник). «Отдельные аспекты в силовой подготовке». Нетис Давид, Оренман Давид, Израиль, апрель 1994, Иерусалим.

4. Professional magazine of Physical ed. and sport (monthly) "Some aspects in power preparation" D.Netis, D.Orenman, Jerusalem, Israel, april, 1994.

МУДРІК В. І.

Інститут проблем виховання АПН України

ВПЛИВ РАДИ ЄВРОПИ, ЮНЕСКО НА РОЗВИТОК ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

Анотація. У статті розглядується роль Ради Європи, ЮНЕСКО і інших міжнародних спортивних організацій у вирішенні соціальних проблем розвитку фізичного виховання і спорту.

Ключові слова: фізичне виховання і спорт, міжнародні документи по фізичному вихованню і спорту.

Аннотация. В статье рассматривается роль Совета Европы, ЮНЕСКО и других международных спортивных организаций в разрешении социальных проблем развития физического воспитания и спорта.

Ключевые слова: физическое воспитание и спорт, международные документы по физическому воспитанию и спорту.

Annotation. The role of Advice of Europe, UNESCO and other international sporting organizations in permission of social problems of development of physical education and sport is examined in the article.

Keywords: physical education and sport, international documents on physical education and sport.

Постановка проблеми. В умовах розвитку європейської інтеграції відбуваються процеси, пов'язані із зближенням стандартів класифікації освіти, адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу. В концепціях Загальнодержавної програми адаптації законодавства України законодавства Європейського Союзу зазначена мета - "поетапне прийняття та впровадження нормативно-правових актів України, розроблених з урахуванням законодавства Європейського Союзу" [2].

У зв'язку з залученням українських фахівців з фізичного виховання й спорту до різних міжнародних змагань, конференцій та інших заходів, зазначена категорія фахівців давно проінформована про системи організації навчання, тренування, методики фізичного виховання й спорту в західних країнах. Одночасно, українські фахівці з фізичного виховання і спорту не достатньо знайомі з матеріалами різних міжнародних організацій, конференцій, конвенцій, які підписані представниками України.

У зв'язку з зазначеним були поставлені **завдання:** вивчити матеріали міжнародних організацій з фізичного виховання і спорту; визначити головні шляхи розвитку фізичного виховання і спорту в системі освіти.

На першому етапі дослідження вивчалися документи з фізичного виховання і спорту, які були напрацьовані в системі Ради Європи.

У 1995 р. Україна приєдналася до Ради Європи. Програма діяльності Рада Європи охоплює різні сфери суспільного життя, у тому числі охорону здоров'я, освіту, культуру, спорт та ін. До складу Кабінету міністрів Ради Європи входять міністри закордонних справ кожної з держав-членів або їх, постійні представники. Міністри закордонних справ держав-членів збираються, як мінімум, двічі на рік. Кабінет Міністрів ухвалює рішення щодо діяльності Ради Європи. Він визначає заходи, яких слід ужити відповідно до рекомендацій Парламентської асамблеї.

Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ), Кабінет Міністрів Ради Європи на своїх засіданнях приймають рекомендації з питань освіти, спорту, фізичного виховання та ін.

Рада Європи періодично організовує конференції галузевих міністерств (юстиції, освіти, сімейних справ, охорони здоров'я, засобів масової інформації, культури, спорту, справ молоді та ін.).

Діяльність Ради Європи спрямована на вироблення європейських конвенцій та угод. Рада Європи розвиває партнерство з представниками більш ніж 400 неурядових організацій, представниками громадянського суспільства.

У 1975 р. Рада Європи прийняла Європейську спортивну хартію. У 1992 р. зміст цієї Хартії було змінено і доповнено. Мета Хартії:

- гарантувати молоді одержувати рекомендації з фізичного виховання й можливості набуті основні спортивні навички;

- гарантувати кожній людині можливість займатися спортом та активним відпочинком в умовах безпечного й здорового навколишнього середовища;

- гарантувати кожній людині можливість покращити свої показники й особисті досягнення в спорті, у відповідності з особистими інтересами й здібностями;

- захищати й розвивати мораль та етичні основи спорту, людську гідність, безпеку занять спортом, захищати спортсменів від експлуатації, а також від образливої або принизливої практики, включаючи зловживання наркотиками.

Хартією передбачено таке: “Не допускається ніякої дискримінації за ознаками статі, раси, кольору, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного або соціального походження, належності до національної меншості, власності, місця народження або за іншими ознакам і дозволяється користуватися спортивними засобами обслуговування або займатися спортом” [4]. Зазначене положення повністю відповідає Декларації ООН про права людини.

Діяльність Ради Європи у сфері фізичного виховання і спорту визначається Європейською культурною конвенцією.

Рада Європи підтримує ідею збереження благородних спортивних девізів та ідеалів. Рада Європи здійснює свою діяльність у двох напрямках:

- підтримка масового спорту як засобу покращення якості життя, сприяння інтеграції у суспільстві і зміцнення соціальної згуртованості молоді;
- посилення толерантності за допомогою спорту, захист спортивного руху від негативних впливів і загроз.

Рада Європи цінує внесок спорту до справи зміцнення здоров'я та залучення широких верств населення до здорового способу життя.

На Комітет із розвитку спорту (Committee for the Development of Sport) покладені повноваження застосовувати відповідні конвенції, керувати європейською програмою діяльності і готувати конференції європейських міністрів, що відповідають за спорт. Комітет з розвитку спорту співпрацює, наприклад, з Європейським комітетом по ділам молоді, Комітетом по зв'язкам із мас-медіа, Комітетом із вищої освіти й розвитку, Комітетом культури та ін.

Рада Європи прийняла антидопінгову конвенцію (1989), європейську конвенцію про насильство та хуліганську поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів (1985).

Для застосування в Європі принципів, що були визначені в Європейській спортивній хартії, Комітет із розвитку спорту організовує відрядження до різних країн, організує семінари, круглі столи для застосування таких положень хартії: захист спорту від негативних явищ; запобігання дискримінації у спорті; пропаганда про зв'язок між спортом і здоров'ям; захист позицій, відповідно яких спорт посідає важливе місце в процесі освіти молоді; обмін інформацією про нові типи спортивних знарядь та тренувальних засобів; дослідження впливу економіки на спорт. У 2002 році Комітет Міністрів Ради Європи запропонував провести Європейський рік освіти через спорт. На жаль, зазначені заходи знаходяться за межами уваги українських діячів від спорту і відомі незначній кількості фахівців фізичного виховання і спорту.

З 1992 р. Комітет по розвитку спорту у своїй діяльності керується Європейською хартією спорту [4], яка доповнюється Кодексом спортивної етики [3].

Уперше було дано визначення поняття “спорт”. У статті 2 зазначено таке: “ “Спорт” означає усі форми фізичної активності, випадкову або організовану участь, спрямовану на покращання фізичної та розумової підготовки, які мають соціальне значення або здобуті результати на змаганнях будь якого рівня”.

Відомі фахівці з теорії спорту (В.М. Платонов, В.А. Запорожанов, В.С. Келлер та ін., 1987) дали таке визначення спорту: “Спорт (от англ. *sport*, сокр. От первонач. *disport* - игра, развлечение) - воспитательная, игровая, соревновательная деятельность, основанная на применении физических упражнений, имеющая социально значимые результаты”.

Порівняльний аналіз двох понять “спорту” свідчить, що головні складові цих понять співпадають за змістом.

Рада Європи співпрацює з ЮНЕСКО і різними міжнародними спортивними організаціями. Кожного року відбуваються зустрічі європейські міністри з питань фізичного виховання і спорту. На цих зустрічах розглядаються різні питання з фізичного виховання і спорту дітей та молоді. Так, наприклад, 12-13 вересня 2002 р. відбулася така зустріч у Варшаві, на якій обговорювали декларацію 3-й конференції ЮНЕСКО (Punta del Este, 1999), яка була прийнята міністрами з питань фізичного виховання й спорту. Обговорювались рішення Всесвітнього самміту з питань фізичного виховання (Berlin, 1999). Наступна конференція міністрів відбулася у 2004 р. у Будапешті. Матеріали цих конференцій не були відомі українським фахівцям і спортивній громадськості.

На другому етапі дослідження вивчалися документи з фізичного виховання і спорту, які були напрацьовані в системі ЮНЕСКО.

В Парижі під патронатом ЮНЕСКО 5 - 10 квітня 1976 р. відбулася Перша міжнародна конференція міністрів і керівників, відповідальних за фізичне виховання і спорт. Міжнародна конференція прийняла чотирнадцять рекомендацій з питань фізичного виховання і спорту.

На XX сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО 21 листопада 1977 р. була прийнята резолюцію і проголошена Міжнародна хартія з фізичного виховання й спорту. При підготовці цього документа автори виходили з головних засад, які

викладені у Загальній декларації прав людини та інших декларацій. Мета Міжнародної хартії - сприяти розвитку фізичного виховання і спорту, спонукувати уряди, компетентні неурядові організації, працівників освіти, сім'ї й окремих осіб керуватися хартією, застосовувати й поширювати її дію.

Засновники Міжнародної хартії виходили з того, що одним із важливих прав людини є можливість вільно розвиватися, мати доступ до фізичного виховання і спорту.

Вони упевнені, що розвиток фізичних, інтелектуальних і моральних якостей людини сприяє покращенню якості життя, як особистому життю людини, так і в національних і міжнародних масштабах, що приведе до скороченню відстані між високо розвинутими і менш розвинутими країнами у питанні щодо вільного й повного доступу до занять фізичними вихованням та спортом.

Перша стаття Хартії наголошує:

“1. Головним, основним законним правом усіх людей є право займатися фізичним вихованням та спортом”.

“1.1 Кожна людина має основне право на доступ до фізичного виховання й спорту, що необхідно для розвитку його особистості”.

Третя стаття наголошує, що програми фізичного виховання і спорту “повинні відповідати потребам окремих осіб і суспільства”.

Зазначені статті відповідають змісту 26 статті Загальної Декларації прав людини, сьомому принципу Декларації прав дитини, а також одинадцятому правилу Стандартних правил забезпечення рівних можливостей для інвалідів.

Перший заступник Генерального директора ЮНЕСКО Федеріко Майора, коментуючи Міжнародну хартію з фізичного виховання і спорту заявив, що цей документ “має і надалі служити цінним керівництвом для урядів, а також для неурядових організацій, що спеціалізуються в даній галузі”[1].

У 1979 р. у Парижі ЮНЕСКО організувало Першу конференцію Міжурядового комітету з фізичного виховання і спорту. Конференція прийняла рекомендації щодо подальшого розвитку фізичного виховання і спорту, а також резолюцію про поширення Міжнародної Хартія з фізичного виховання і спорту.

У 1988 р. у Москві під егідою ЮНЕСКО відбулася Друга міжнародна конференція міністрів і керівників, відповідальних за фізичне виховання і спорт. Конференція пройшла під назвою: “Гуманістична місія фізичного виховання і спорту”. На конференції знову розглядалися питання поширення й застосування Міжнародної хартії фізичного виховання і спорту. На конференції була прийнята низка рекомендацій і, зокрема, було рекомендовано державам-членам ЮНЕСКО “перекласти текст Хартії й ознайомити з її принципами й цілями широкі маси населення через відповідні організації й асоціації і, зокрема, включити вивчення Хартії у програми підготовки викладачів і працівників фізичного виховання й спорту” (рекомендація №2). Конференція також рекомендувала державам-членам ЮНЕСКО “вживати необхідних заходів для забезпечення осіб із фізичними й розумовими вадами нормальним доступом до занять фізичними вправами й спортом” (рекомендація №4).

Конференція виявила стурбованість зростаючою небезпекою для моральних і етичних цінностей міжнародного спорту і рекомендувала низку заходів відносно збереження моральних цінностей спорту й запобігання таких явищ як комерціалізація, насильство й допінг, які завдають шкоди спорту.

На конференції була прийнята спільна Декларація ЮНЕСКО - Олімпійський рух, в якій було зазначено: “Генеральний директор Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури й Президент Міжнародного Олімпійського комітету готові сприяти всіма способами захисту принципів, викладених у Міжнародній хартії фізичного виховання і спорту, в Олімпійській хартії, зокрема, принципів виключення дискримінації, нечесної гри, насильства й відмовитись від використання шкідливих для здоров'я засобів”.

Прошло майже 30 років коли Генеральна конференція ЮНЕСКО прийняла Міжнародну хартію фізичного виховання і спорту з метою, щоб “спонукувати уряди, компетентні неурядові організації, працівників освіти” керуватися нею і поширювати і застосовувати її. Прошли десятиріччя, коли на конференції ЮНЕСКО було рекомендовано державам-членам ЮНЕСКО “перекласти текст Хартії й ознайомити з її принципами й цілями широкі маси населення <...>

включити вивчення Хартії у програми підготовки викладачів і працівників фізичного виховання й спорту”. Зазначена Хартія не була перекладена і не була доведена до відома української громадськості і фахівців.

Висновки

1. Рада Європи визначає соціальне значення фізичного виховання і спорту, а також визнає внесок спорту у справу зміцнення здоров'я та залучення широких верств населення до здорового способу життя. Рада Європи прийняла Європейську спортивну хартію (1975), яка пізніше була змінена і доповнена Кодексом спортивної етики (1992), антидопінгову конвенцію (1989), європейську конвенція про насильство та хуліганську поведінку з боку глядачів під час спортивних заходів (1985).

2. ЮНЕСКО разом із міжнародними спортивними організаціями організує конференції з актуальних питань розвитку соціальних умов фізичного виховання і спорту. У 1977 р. за сприянням ЮНЕСКО була прийнята Міжнародна хартія з фізичного виховання й спорту, яка була спрямована на розвиток фізичного виховання і спорту, збереження моральних цінностей спорту, запобігання таких явищ як комерціалізація, насильство, вживання допінгу.

3. ЮНЕСКО, Рада Європи, МОК та інші міжнародні організації сприяють розвитку соціальних умов фізичного виховання і спорту. Матеріали міжнародних організацій з фізичного виховання і спорту необхідно використовувати у навчальному процесі підготовки фахівців із фізичного виховання і спорту.

4. В міжнародних документах з фізичного виховання і спорту, а також у конституціях західних країн, не зустрічається термін і поняття “фізична культура”.

Література

1. Виступ Першого заступника Генерального директора ЮНЕСКО Федеріко Майора на відкритті сесії. Додаток V. Резолюція 1/5.4/3, прийнята на двадцятій сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО.

2. Концепція Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Закон країни 21 листопада 2002 р. № 228-IV. Відомості Верховної Ради України. - 2003 р. - №3.

3. Code of Sports Ethics. (Recommendation № R (92) 14).
4. European Sport Charter. (Recommendation № R (92)
5. International Charter of Physical Education and Sport (Adopted by General Conference at its twentieth session. Paris, 21 November 1978).

МУДРІК І. В.

Інститут проблем виховання АПН України

ПЕДАГОГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ І САМОУПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ ОСОБИСТОСТІ

Анотація. У статті з позицій теорії і методики фізичного виховання, теорії виховання і управління розглядаються проблеми педагогічного управління і самоврядності.

Ключові слова: педагогічне управління, самоврядність, фізичне виховання особи.

Аннотация. В статье с позиций теории и методики физического воспитания, теории воспитания и управления рассматриваются проблемы педагогического управления и самоуправления.

Ключевые слова: педагогическое управление, самоуправление, физическое воспитание личности.

Annotation. In the article from positions of theory and method of physical education, the theories of education and management are examined problems of pedagogical management and self-government.

Keywords: pedagogical management, self-government, physical education of personality.

Постановка проблеми. Питанням педагогічного управління фізичним вихованням особистості приділяли увагу фахівці теорії і методики фізичного